

ELÄKETURVAKESKUS

KALEVANKATU 6 - HELSINKI 10
Puhelin (vaihte) 64 25 11 Postisiirto 120811
Liikepankit Osuuskassat Säästöpankit tili 5041

Yleiskirje n:o 8/69

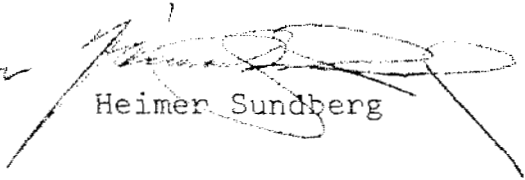
9.5.1969

Työntekijäin eläkelakien mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille

Eduskunnalle on tänään annettu hallituksen esitys maatalousyrittäjien eläkelaiksi ja yrittäjien eläkelaiksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. Esityksen sisältö ilmenee oheisesta liitteestä.

ELÄKETURVAKESKUS

Markku Kaikkonen

Heimer Sundberg

Liite

J.MU.

Hallituksen esitys Eduskunnalle maatalousyrittäjien eläkelainsäädännön muuttamisesta ja yrittäjien eläkelainsäädännön eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

Yleistä.

Virka- ja työsuhteessa oleville on järjestetty nykyaikaisille periaatteille rakentuva eläketurva. Näissä eläkejärjestelmissä eläkkeen suuruus on riippuvainen eläkkeensaajan aktiivajan ansioista. Työkyvyttömyyseläketurva astuu täysitehoisena voimaan heti järjestelmän piiriin tulosta ja eläketurvan jatkuvuus on tyydyttävästi järjestetty.

Maatalousyrittäjät ja muut omaa ansiotyötään tekevät henkilöt ovat kuitenkin jääneet ansiotasoon suhteutetun lakisääteisen eläketurvan ulkopuolelle. Arvion mukaan maassamme on 270 000 maatilataloudessa isännän työtä tekevää yrittäjää sekä 182 000 emäntää ja noin 45 000 heitä avustavaa perheenjäsentä, jolle olisi järjestettävä työtuloon suhteutettu lakisääteinen eläketurva. Muissa elinkeinoissa vastaavia yrittäjiä ja heitä avustavia perheenjäseniä on noin 90 000. Vaikkakin yrittäjiksi katsottavista henkilöistä monet tekevät yrittäjätoimintansa ohella muuta ansiotyötä ja siten jo kuuluvat ansiotasoeläkejärjestelmien piiriin, niin merkittävällä osalla varsinaista ansiotyötä tekevästä henkilöstä ei kansaneläkkeen lisäksi ole muuta lakisääteistä eläketurvaa vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta.

Palkansaajien eläketurvaa koskevat lait pyrkivät aukottomasti peittämään koko palkansaajaväestön. Niitä sitoo toisiinsa jatkuvuusperiaate, jonka mukaan kokonaiseläke koostuu kaikista niistä osista, joita palkansaaja on ansainnut eri työ- ja virkasuhteissa, ja eri järjestelmien mukaisten eläke-etujen koordinointi tapahtuu työntekijäin eläkelain 8 §:ään sisältyvien yhteensovitussäännösten avulla.

Yrittäjäeläkejärjestelmän olisi nivellyttävä tähän valmiiseen kokonaisuuteen. Soveltamispiiri olisikin määriteltävä niin, että eri lakien väliin ei tule aukkoja eikä liioin päällekkäisyyttä. Niin ikään jatkuvuus- ja yhteensovitusperiaatteet olisi ulotettava koskemaan yrittäjäeläkejärjestelmän piiriin.

täjäeläkkeitä. Kun taloudellisista syistä ei ensi vaiheessa ole mahdollisuuksia järjestää täysimääräisiä eläkkeitä kaikille, myös eläkkeitten mitoitus olisi suoritettava huomioon ottaen se taso, jolle työeläkelakien alaiset palkansaajat ovat tulleet. Tämän vuoksi yrittäjien eläkejärjestelmän sekä pääperiaatteet että yksityiskohdatkin ehdotetaan soveltuvin kohdin työntekijäin eläkelain säännöksiä vastaaviksi.

Maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien eläketurvalle asetettavat vaatipukset eroavat useissa yksityiskohdissa siinä määrin toisistaan, että on katsottu selväpiirteisemmäksi ehdottaa kumpaakin yrittäjäryhmää varten omat eläkelakinsa, maatalousyrittäjien eläkelaki ja yrittäjien eläkelaki. Koska ammatti- ja maatalousyrittäjien eläkelakien kalastusta useimmiten harjoitetaan maatilatalouden yhteydessä, ja myös huomioon ottaen tämän elinkeinon luonteen, kalastajien eläketurva on katsottu voitavan parhaiten järjestää maatalousyrittäjien eläkelain yhteydessä.

Lakien soveltamispiiri.

Yrittäjäeläkelakien soveltamispiiriin tulisivat ne, joilla on merkittävässä määrin nykyisten työeläkelakien soveltamispiiriin ulkopuolelle jääviä työtuloja.

Maatalousyrittäjien eläkelain soveltamispiiri käsittäisi maatilatalouden ja ammattimaisen kalastuksen. Maatilatalouteen luettaisiin kuuluvaksi myös siihen liittyvä sellainen toiminta, jota ei ole pidettävä eriyrittäjienä. Muilla aloilla toimivat yrittäjät tulisivat kuulumaan yrittäjien eläkelain piiriin. Maatalousyrittäjien eläkelaisa ehdotetaan nimenomaan säädettäväksi, että laki koskee myös perheenjäseniä. Yrittäjien eläkelaisa tällaista säännöstä ei ole, mutta yrittäjän käsite on määriteltävä niin laajaksi, että se sulkee sisäänsä myös perheenjäsenet, jotka osallistuvat yrityksessä tehtävään työhön.

Työeläkelait eivät koske henkilöitä, jotka ovat 18 vuotta nuorempia. Sama rajoitus ehdotetaan säädettäväksi myös maatalousyrittäjien ja yrittäjien eläkelaiissa. Myöskään näiden lakien ei tulisi koskea sellaista aivan vähäistä ansiotoimintaa, jolla ei ole merkitystä eläketurvan karttumisen kannalta. Tämän vuoksi lait eivät koskisi ansiotoimintaa, joka ei ole yhdenjaksoisesti jatkunut vähintään neljää kuukautta. Samasta syystä ehdotetaan yrittäjien eläkelaiissa säädettäväksi, ettei laki koske henkilöä, jonka työtulo lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava keskimäärin pienemmäksi kuin 230 markaksi kuukaudessa. Maatalousyrittäjien osalta on käytännöllisistä syistä pidettävä parempana tehdä lain soveltaminen ensi sijassa riippuvaiseksi viljelmän koosta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vain ne maatilatalouden harjoittajat, joiden viljelmä käsittää vähintään kaksi hehtaaria maatalousmaata, tulisivat pakollisen eläketurvan piiriin. Maatalousmaahan luettaisiin kuuluvaksi paitsi viljeltyä maata myös kasvullisesta metsämaasta määräosa, jonka suuruus riippuisi siitä, missä osassa maata tila sijaitsee. Viljelmän koosta riippuvaa rajoitusta ei voida kuitenkaan soveltaa kalastajaan eikä se myöskään johda tyydyttävään tulokseen silloin, kun useimmat henkilöt yhdessä viljelevät pientä tilaa. Sen vuoksi maatalousyrittäjien eläkelaiissa olisi lisäksi säädettävä, että laki ei koske henkilöä, jonka arvioitu työtulo ei vastaa vähintään 500 markan vuositulua.

Yrittäjien eläkelakien mukainen eläketurva ehdotetaan säädettäväksi pakolliseksi. Kun kuitenkin ei olisi tarkoituksenmukaista ottaa vakuutukseen henkilöä, jonka omaa eläketurvaa ja hänen perheensä perhe-eläketurvaa on ilman yrittäjien eläkelakien mukaista eläketurvaakin pidettävä riittävänä, maatalousyrittäjien eläkelain 4 §:n ja yrittäjien eläkelain 3 §:n mukaan eläketurvakeskus voisi hakemuksesta vapauttaa yrittäjän vakuuttamisvelvollisuudesta. Eläketurvan järjestämisestä vapautetun henkilön eläketurvakeskus voisi myöhemmin hyväksyä eläketurvan piiriin.

Hallinto.

Ehdotettu yrittäjäeläkevakuutus liittyy varsin kiinteästi nykyiseen työeläkejärjestelmään ja muodostaa sen kanssa ansioihin suhteutettujen eläkkeiden kokonaisjärjestelmän,

jossa henkilön eläke kertyy osittain työsuhteissa ja osittain yrittäjänä tehdystä työstä. Yrittäjäeläkevakuutuksen käytännöllinen hoitaminen edellyttää läheistä yhteistoimintaa työeläkejärjestelmän kanssa, jolloin keskeinen merkitys tulee olemaan eläketurvakeskuksessa pidettävillä keskusrekistereillä. Asioiden jonstavan hoidon ja myös hoitokustannusten kannalta on tällöin tarkoituksenmukaista, että yrittäjäeläkejärjestelmän hallinto liitetään nykyiseen työeläkejärjestelmään. Näin päästään siihen, että eläkkeen hakeminen, laskeminen, maksaminen ja muut eläkkeen myöntämiseen liittyvät tehtävät voidaan suorittaa yhtenä toimenpiteenä samanaikaisesti sekä työ- että yrittäjäeläkkeen osalta. Ehdotettu organisaatioratkaisu tekee myös mahdolliseksi sen, että yrittäjäeläkejärjestelmä voi tulla voimaan jo vuoden 1970 alusta.

Maatalousyrittäjien eläkevakuutuksesta huolehtisi sitä varten perustettava maatalousyrittäjien eläkelaitos, joka olisi sosiaali- ja terveysministeriön valvonnassa ja jonka ohjesääntö annettaisiin asetuksella.

Yrittäjien eläkelain mukaiset vakuutukset olisi otettava työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavista eläkelaitoksista, jotka jo hoitavat yrittäjien palveluksessa olevia työntekijöitä varten järjestetyn työntekijäin eläkelain mukaisen eläketurvan. Yrittäjille varattaisiin myös mahdollisuus perustaa yksinomaan yrittäjien eläkelaiissa tarkoitettua toimintaa harjoittavia eläkelaitoksia.

Vakuuttamisvelvollisuuden täyttämisen valvonnasta huolehtisi ehdotetun yrittäjien eläkelain mukaan eläketurvakeskus, joka myös valvoo, että työnantaja täyttää työntekijäin eläkelain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Laiminlyönnin sattunutta eläketurvakeskus antaisi yrittäjälle kehotuksen asian korjaamiseksi ja, jos tämä ei johda tulokseen, ottaisi vakuutuksen yrittäjän puolesta. Tällöin eläkelaitos voisi periä yrittäjältä vakuutusmaksun korotettuna enintään kaksinkertaiseksi. Samanlaisen vakuutusmaksun korotuksen eläkelaitos voisi periä silloinkin, kun yrittäjä itse on korjannut laiminlyöntinsä.

Koska maatalousyrittäjien eläkelaitos ehdotuksen mukaan yksin huolehtisi maatalousyrittäjien eläkevakuutuksesta, olisi sille myös annettava edellä selostettuja vastaavat valvontatehtävät.

Maatalousyrittäjien ja yrittäjien eläkevakautuksessa olisi kummassakin voimassa sääntö, ettei vakuutusmaksua määrätä takautuvasti pitemmältä ajalta kuin kulumassa olevalta ja viideltä sitä välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta. Jos vakuuttamisvelvollisuus tai vakuutusmaksun suorittaminen on laiminlyöty sanottua aikaisemmalta ajalta, olisi oikeus eläkkeeseen siltä osin menetetty.

Työntekijäin eläkelain 17 §:n 2 momentin mukaan eläketurvakeskus ja työeläkelaitokset voivat pyytää erältä muilta laitoksilta sekä viranomaisilta yksittäistapauksissa tietoja, joita tarvitaan eläkeasian ratkaisemiseksi. Yrittäjäeläkevakautuksen valvonta saattaisi kuitenkin tehdä tarpeelliseksi tietojen pyytämisen aika ajoin veroviranomaisilta yhdellä kertaa esimerkiksi kaikista niistä henkilöistä, joilla verotuksessa on todettu yrittäjätuloja. Käytännössä tulisi lähinnä kysymyksen tietojen saaminen verotietoja käsitteleviltä tietokonekeskuksilta, mikä voitaisiin järjestää koneellisesti tapahtuvaksi. Eläkejärjestelmä korvaisi tästä valtiolle aiheutuvat kustannukset.

Etuudet.

Yhdenmukaisesti työeläkejärjestelmän kanssa yrittäjäeläkejärjestelmään tulisi sisältyä vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke. Eläkkeiden määrät ja eläkkeen saamisen edellytykset vastaisivat mahdollisimman tarkoin työntekijäin eläkelain mukaisia etuuksia.

Työntekijäin eläkelaisissa vanhuuseläkkeen saamisen edellytykseksi on asetettu, että työntekijä ei enää ole sanotun lain alaisessa työsuhteessa. Tästä vaatimuksesta on yrittäjäeläkkeiden osalta luovuttu. Koska kuitenkin ei ole tarkoituksenmukaista, että maatilataloutta isäntänä harjoittava henkilö saisi valtion jäljempänä esitettävällä tavalla kustantamaa eläkeosuutta niin kauan kuin hän jatkaa yrittäjätoimintaa ja nauttii siitä tuloa, ehdotetaan, että tällaiselle henkilölle maksetaan vanhuuseläkkeenä vain puolet eläkkeen määrästä. Samoin ehdotetaan menettäväksi, milloin viljelmän peltoalasta on tehty pellonvarausopimus.

Eläkkeeseen oikeuttava aika laskettaisiin periaatteessa samalla tavalla kuin työntekijäin eläkelaisissa, mutta lain voimaantuloa

edeltänyttä aikaa ei otettaisi huomioon, koska tuottaisi suuria vaikeuksia selvittää, mistä alkaen vakuutetun yrittäjätoiminta on jatkunut yhdenjaksoisena. Vanhimpiin ikäluokkiin kuuluville yrittäjille taattaisiin kuitenkin samalla tavoin kuin työntekijäin eläkelaisissa vähimmäiseläke, jonka määrä olisi tietyn edellytyksin 22 prosenttia työtulosta.

Maatalousyrittäjän työtuloksi vahvistettaisiin se tulo, jonka hänen voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti saavan lain piiriin kuuluvasta toiminnastaan. Maatilataloutta harjoittavan työtuloa arvioitaessa otettaisiin lähikohdaksi, jollei poikkeuksellinen viljelystapa tai muu erityinen syy muuta aiheuta, viljelmän pinta-ala. Isännän ja emännän yhteenlasketuksi vuotuiseksi työtuloksi katsottaisiin ensimmäiseltä 12 maatalousmaan hehtaarilta 500 markkaa hehtaarilta ja sen jälkeen 120 markkaa hehtaarilta, yhteensä kuitenkin enintään 30 hehtaarilta. Tästä pidettäisiin emännän vuotuisena työtulona 1800 markkaa, kuitenkin enintään puolet yhteenlasketusta työtulosta, muun osan jäädessä isännän työtuloksi. Lakiin otettaisiin erityiset säännökset työtulon määräämisestä silloin, kun samalla viljelmällä isännän tai emännän työtä suorittaa kaksi tai useampia henkilöitä. Viljelmällä työskentelevien muiden perheenjäsenten työtulona pidettäisiin heille maksettavaa palkkaa, kuitenkin enintään isännän työtuloa vastaavaa määrää.

Yrittäjien eläkelain mukaan työtulo määrättäisiin ensisijaisesti sen palkan perusteella, joka kohtuudella olisi maksettava, jos yrittäjän työtä suorittamaan palkattaisiin vastaavan ammattitaidon omaava henkilö. Jos tämä ei yrittäjätoiminnan luonteen vuoksi tule kysymykseen, työtuloksi vahvistettaisiin se korvaus, jonka muutoin voidaan katsoa keskimäärin vastaavan sanottua työtä. Vuotuista työtuloa ei kuitenkaan määrättäisi 50 000 markkaa suuremmaksi.

Vakuutuksen alkaessa työtulon vahvistaisi asianomainen eläkelaitos. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttavat, toimitettaisiin työtulon tarkistus. Kutakin yrittäjänalojaksoa vastaava työtulo saattaisiin jakamalla yrittäjän vahvistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla. Jos yrittäjän työtulo on vakuutuksen kestäessä muuttunut, eläkkeen perusteena olevaksi työtuloksi tulisi siten kestoajoja vastaava eri työtulojen keskiarvo.

Työtulot ja laeissa markkoina säädetty määrät ehdotetaan sidottaviksi työntekijäin eläkelain 9 §:ssä tarkoitettuun palkkaindeksiin.

Yrittäjien eläkelakien mukaiset eläkkeet yhteensovitettaisiin muiden lakisääteisten ja niihin rinnastettavien eläkkeiden ja jatkuvien korvausten kanssa siten kuin työntekijäin eläkelain 8 §:ssä on säädetty. Maatalousyrittäjien erityislaatuista olosuhteista johtuen on katsottu välttämättömäksi pienituloisimpiin soveltaa yhteensovituksessa korkeampaa eläkeperustetta kuin varsinaista eläkettä laskettaessa. Säännös tästä sisältyy maatalousyrittäjien eläkelain 19 §:n 2 momenttiin.

Yrittäjille tulisi varata tilaisuus järjestää yrittäjäeläkejärjestelmän puitteissa itselleen lakien pakolliseksi säätämää eläketurvaa parempi eläketurva. Lisätujen kustannukset voitaisiin rahoittaa myös kertamaksulla, jolloin yrittäjä, joka käyttää yritystoimintaansa pääomaa, voisi yrityksestään luopuessaan turvata itselleen riittävän suureksi katsomansa eläkkeen.

Rahoitus ja kustannukset.

Eläkevakuutusmaksuja voidaan pitää tuotantokustannuksina aivan samalla tavalla kuin esimerkiksi yrityksen työntekijöilleen maksamia palkkoja tai sitä välitöntä työtuloa, jonka yrittäjä liikkeestään tai ammatistaan saa. Tällä perusteella on palkansaajien eläkevakuutus järjestetty niin, että työnantaja kustantaa sen yrityksen tuotosta, ja vastaavasti olisi myös yrittäjän suoritettava oma eläkevakuutusmaksunsa.

Yrittäjien eläkevakuutuksen yhteydessä on todettava, että tällä alalla toimivien henkilöiden ikäjakautuma poikkeaa huomattavasti väestön keskimääräluvuista. Yrittäjäasemaan tullaan näet yleensä suhteellisen iäkkäinä. Maatalouden piirissä ovat lisäksi vanhat ikäluokat nuorten henkilöiden ammatista pois siirtymisen takia suhteellisen suuria, ja tämä huomattavasti korottaa eläkevakuutuskustannuksia. Kun tätä elinkeinorakenteen muuttamisesta johtuvaa kustannusta ei voida jättää yrittäjien vakuutusmaksuilla rahoitettavaksi, ehdotetaan siitä aiheutuva ylikustannus korvattavaksi julkisista varoista. Tämä olisi to-

teutettava siten, että yrittäjät suorittaisivat saman suuruista vakuutusmaksua, mitä kulloinkin työnantajat keskimäärin suorittavat työntekijöistään työntekijäin eläkelain mukaan. Sanottu maksu on nykyisin keskimäärin 5,15 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta ja tulee 1970-luvulla kohoamaan noin kahdella prosenttiyksiköllä. Kun tämänkin maksun suorittaminen kuitenkin pienviljelijöille muodostuisi kohtuuttoman raskaaksi, esitetään maatalousyrittäjien vakuutusmaksu porrastettavaksi siten, että se olisi vain 40 prosenttia sanotusta normaalimäärästä työtulon 5 000 markkaan saakka ja sen ylävälistä osasta normaaliin prosenttimäärän mukainen.

Rahoitus olisi järjestettävä käytännössä siten, että yrittäjät suorittaisivat edellä selotetulla tavoin määrättyä vakuutusmaksua ja myöhemmin, kun vakuutusmaksut ja korot eivät enää riittäisi eläkemenoihin ja muihin kuluihin, valtio maksaisi puuttuvan määrän. Pienviljelijöille tulevan edellä mainitun erikoisalennuksen takia ja jatkuvuuden aikaansaamiseksi valtio suorittaisi kuitenkin maatalousyrittäjien eläkejärjestelmälle jo alusta alkaen puolet eläkemenoista. Valtion varoja ei rahastoitaisi, vaan niitä käytettäisiin sitä mukaan kuin eläkemenot erääntyvät.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty yrittäjäeläkejärjestelmien menoja sekä vakuutusmaksutuloja ja valtion osuutta koskevat arviot.

Maatalousyrittäjien eläkejärjestelmä	1970 milj. mk	1975 milj. mk	1980 milj. mk
Eläkemenot ja hoitokustannukset	10	53	87
Vakuutusmaksut	34	39	44
Valtion osuus	2	24	41
Yrittäjien eläkejärjestelmä	1970 milj. mk	1975 milj. mk	1980 milj. mk
Eläkemenot ja hoitokustannukset	6	34	63
Vakuutusmaksut	53	62	73
Valtion osuus	—	—	—

Jotta maatalousyrittäjien eläkelaitos kykenisi maksamaan lain mukaiset eläkkeet jo en-

nen sen määrääjän umpeenkulumista, jonka aikana maatalousyrittäjien on ryhdyttävä maksamaan vakuutusmaksuja, olisi valtion suoritettava osuutensa vuodelta 1971, noin 7 miljoonaa markkaa, jo vuonna 1970.

Muutoksenhaku.

Muutoksenhakuelimet olisivat samat kuin työeläkejärjestelmässä eli eläkelautakunta ja vakuutusosasto. Muutoksenhakuoikeus olisi muun muassa päätöksiin, jotka koskevat vakuutuksen piiriin kuulumista, oikeutta eläkkeeseen, eläkkeen määrää, eläkkeen maksamista, työtulon vahvistamista ja vakuutusmaksua.

Lakien voimaantulo.

Yrittäjien eläkelait ehdotetaan tulevaksi voimaan tammikuun alusta vuonna 1970. Lait eivät koskisi eläketapahtumia, jotka ovat sattuneet sitä ennen.

Eläketurvan täytäntöönpano edellyttää erityisiä toimenpiteitä jo ennen lakien voimaantuloa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että eläketurvakeskuksen ja maatalousyrittäjien eläkelaitoksen olisi ennen maatalousyrittäjien eläkelain voimaantuloa ryhdyttävä toimenpiteisiin lain täytäntöönpanoa varten. Tästä maatalousyrittäjien eläkelaitokselle aiheutuvat kulut, noin 500 000 markkaa, korvattaisiin valtion varoista.

Eläketurva olisi järjestettävä vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jos eläketapahtuma sattuu ennen eläketurvan järjestämistä, asianomainen saisi eläkkeen eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta, mutta eläkkeestä pidettäisiin, mitä vakuutusmaksuna olisi ollut suoritettava. Jos yrittäjien eläkelain mukaan eläkkeeseen oikeutettu henkilö hakee eläkettä ennen kuin eläketurva on järjestetty, eläketurvakeskus määräisi, mille eläkelaitokselle hakemuksen ratkaiseminen ja eläkkeeseen liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät kuuluisivat.

Muut lait.

Työntekijäin eläkelakiin, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakiin,

valtion eläkelakiin ja kansaneläkelakiin ehdotetaan eräitä yrittäjäeläkejärjestelmästä aiheutuvia muutoksia.

Työntekijäin eläkelain 1 §:n 3 momentin mukaan työnantaja-asemassa olevalla yrittäjällä on oikeus sisällyttää itsensä työntekijöitään varten järjestämäänsä eläketurvaan. Tämä säännös ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi. Työntekijäin eläkelain mukaisen vakuutuksen ottaneelle työnantajalle jäisi, jollei hän halua jatkaa vakuutustaan, tämän vakuutuksen osalta ns. vapaakirjaeläkeoikeus.

Työntekijäin eläkelain 6, 8 ja 8 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että yrittäjien eläkelakien mukaiset eläkkeet tulisivat eläkkeeseen oikeuttavan tulevan palvelusajan ja eläkkeiden yhteensovituksen suhteen samantyyppiseen asemaan kuin työ- ja virkaeläkkeet. Samanlaista muutosta kuin työntekijäin eläkelain 6 §:ään ehdotetaan myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:ään ja valtion eläkelain 6 §:ään.

Työntekijäin eläkelain 14 §:n muutos johtuu siitä, että eläketurvakeskuksen hallintoelimiin tulisi myös maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien edustus.

Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentin mukaan otetaan eläkkeeseen oikeuttavina huomioon vain sellaiset ansiot, jotka kalenterivuoden aikana ovat vähintään 800 markkaa. Kun ne henkilöt, joilla on vain vähän sanotun lain mukaisia ansioita, yleensä tulisivat kuulumaan maatalousyrittäjien eläkelain piiriin, olisi aiheutta ottaa eläkkeeseen oikeuttavina huomioon myös edellä sanottuna rajaa pienempiäkin ansioita. Tämän vuoksi mainittu rajamäärä ehdotetaan alennettavaksi 200 markkaksi. Sanotut markkamäärät vastaavat vuoden 1962 palkkatasoa. Jotta maatalousyrittäjä, joka on yrittäjätoimensa ohella ollut vähäisessä määrin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain alaisissa töissä, voisi saada eläkkeen, jonka määrää laskettaessa otettaisiin huomioon myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 1 momentissa mainittu palkka, sanottuun pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti. Sen mukaan pykälän 1 momentissa tarkoitettuna rajamääränä pidettäisiin 200 markkaa, jos työntekijällä saman eläketapahtuman johdosta on myös maatalousyrittäjien eläkelain mukaan oikeus eläk-

keeseen, jota määrättäessä otetaan huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika.

Lisäksi ehdotetaan, että traktorin tai siihen verrattavan muun koneen omistajat, joita tähänastisen oikeuskäytännön mukaan on pidetty itsenäisinä yrittäjinä, tulisivat lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain alaisiksi. Säännökset tästä sisältyvät sanottuun lakiin lisättäväksi ehdotettuun uuteen 1 a §:ään.

Työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momenttiin ehdotetusta muutoksesta johtuu, että yrittäjäeläkkeet tulisivat kansaneläkkeen tukiosaa

määrättäessä samaan asemaan kuin työsuhte-eläkkeetkin. Lisäksi ehdotetaan kansaneläkelain 30 §:n 2 momenttiin muutosta, jonka mukaan maatalouselinkeinon alalla perinteellistä eläkemuotoa edustava ns. syytinki luetaisiin nykyisille kansaneläkkeen saajille ja yrittäjäeläkettä saaville osittain etuoikeutetuksi tuloksi tukiosaa määrättäessä. Tästä aiheutuva tukiosamenojen lisäys on arvioitu 10 miljoonaksi markaksi vuodessa.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Maatalousyrittäjien eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maatilatalouden harjoittaja ja kalastaja, joita tässä laissa nimitetään maatalousyrittäjiksi, on, mikäli he asuvat Suomessa, vakuuttava vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta siten kuin tässä laissa säädetään.

Maatilatalouden harjoittajalla tarkoitetaan henkilöä, joka omaan lukuunsa itse työhön osallistuen harjoittaa maatilataloutta vähintään kaksi hehtaaria maatalousmaata käsittävällä viljelmällä, ja kalastajalla henkilöä, joka olematta työsuhteessa harjoittaa ammattimaista kalastusta. Maatalousyrittäjinä pidetään myös henkilöitä, jotka yhteiseen lukuun suorittavat edellä tarkoitettua työtä, sekä henkilöä, joka suorittaa sanottua työtä perheenjäsenenä.

Tämä laki ei kuitenkaan koske

1) maatalousyrittäjää, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta eikä toimintaa, joka ei ole maatalousyrittäjän täytettyä sanotun iän yhdenjaksoisesti jatkunut vähintään neljää kuukautta; eikä

2) maatalousyrittäjää, jonka 8 §:ssä tarkoitettu työtulo sanotun pykälän säännösten mukaan arvioituna ei vastaa vähintään 500 markan vuosituloa.

Tätä lakia ei myöskään sovelleta maatilatalouden tai kalastuksen yhteydessä harjoitettuun toimintaan, jota on pidettävä eri yrityksenä.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko tätä lakia sovellettava määrättyyn henkilöön tai

määrättyyn toimintaan, ratkaisee asian asianomaisen tai 16 §:ssä mainitun maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus.

2 §.

Tässä laissa tarkoitetaan viljelmällä seläistä yhden tai useamman tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena.

Tätä lakia sovellettaessa pidetään maatalousmaana viljelmään sisältyvän tilan tai tilanosan viljeltyä maatalousmaata lisättynä, jos tila tai tilanosa sijaitsee Etelä-Suomessa, 1/10 sen kasvullisesta metsämaasta tai, jos se sijaitsee Keski-Suomessa, 1/15 tai, jos se sijaitsee Pohjois-Suomessa, 1/20 siitä. Tässä tarkoitettujen alueiden rajoista sekä siitä, mitä on pidettävä viljeltynä maatalousmaana ja kasvullisena metsämaana, säädetään asetuksella.

3 §.

Maatalousyrittäjä on velvollinen ottamaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutuksen tämän lain mukaista eläketurvaa varten maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta.

4 §.

Jos maatalousyrittäjän eläketurva ja hänen omaistensa perhe-eläketurva on muulla tavoin siten järjestetty, että niitä on pidettävä riittävinä, eläketurvakeskus voi hakemuksesta vapauttaa hänet 3 §:ssä säädetystä vakuuttamisvelvollisuudesta.

Maatalousyrittäjän, joka on saanut 1 momentissa tarkoitettun vapautuksen, eläketurvakekus voi myöhemmin hakemuksesta hyväksyä eläketurvan piiriin. Tällöin katsotaan hänen aloittaneen uudelleen maatalousyrittäjän toimintansa hakemusta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveystoimi-
terio.

5 §.

Eläke määrätään erikseen kultakin jaksolta, jonka maatalousyrittäjän toiminta on jatkunut vähintään neljä kuukautta. Jos hänellä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman jakson perusteella, lasketaan kukin jaksoa vastaavat eläkkeet yhteen.

6 §.

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen sekä perhe-eläkkeen saamisen edellytykset ja suuruus määräytyvät, jollei tästä laista muuta seuraa, siten kuin työntekijäin eläkelaisissa on säädetty, ja tällöin on tässä laissa tarkoitettuun työtuloon ja eläkkeeseen oikeuttavaan aikaan vastaavasti sovellettava, mitä edellä mainitussa laissa on palkasta ja eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta säädetty. Tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ei kuitenkaan sovelleta työntekijäin eläkelain 5 a ja 7 b §:n säännöksiä. Perhe-eläkkeen suuruutta määrätessä ei oteta huomioon edunjäntäjän eläkkeen määrän 2 momentin mukaista alennusta eikä 9 §:n 2 momentin mukaista muutosta.

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän 1 §:ssä tarkoitettua toimintaansa. Eläkkeestä maksetaan kuitenkin vain puolet sellaiselle maatalousyrittäjälle, joka edelleen suorittaa isännän työtä tässä laissa tarkoitettulla viljelmällä.

Toimintaa sinä aikana, jolloin maatalousyrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen, ei oteta huomioon tätä lakia sovellettaessa, eikä myöskään toimintaa eläkkeen saavuttamisen jälkeen.

Jos viljelmän peltoalasta on tehty pellon käytön rajoittamisesta annetussa laissa (216/69) tarkoitettu pellonvaraussopimus, katsotaan tätä lakia sovellettaessa sopimuksen alainen peltoala normaalilla tavalla viljelyksi ja sopimuksen tehneen maatalousyrittäjän tekemän isännän työtä viljelmällä sopimuskauden ajan.

7 §.

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka maatalousyrittäjän toiminta tämän lain voimaan tultua on jatkunut ennen eläkeiän saavuttamista, noudattaen kuitenkin soveltuvin osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 6 §:n 1 ja 3—5 momentissa on säädetty.

8 §.

Eläkkeen perusteena olevan työtulon määräämistä varten maatalousyrittäjälle vahvistetaan se työtulo, jonka hänen voidaan koh-
tuudella arvioida jatkuvasti saavan tämän lain piiriin kuuluvasta toiminnastaan.

Maatilataloudesta katsotaan, jollei poikkeuksellinen viljelystapa tai muu erityinen syy muuta aiheuta, isännän ja emännän yhteenselasketun vuotuisen työtulon olevan 500 markkaa maatalousmaan hehtaaria kohden 12 hehtaaria sekä sen jälkeen 120 markkaa hehtaaria, yhteensä kuitenkin enintään 30 hehtaaria. Emännän vuotuisena työtulona pidetään 1 800 markkaa, kuitenkin enintään puolet sanotusta yhteenselasketusta työtulosta.

Jos isännän tai emännän työtä samalla viljelmällä suorittaa kaksi tai useampia henkilöitä yhteiseen lukuun, määrätään heille yhteinen työtulo jakamalla ensin maatalousmaan pinta-ala isännän työtä tekevien lukumäärällä ja määräämällä kullekin osa-alalle erikseen 2 momentissa tarkoitettu työtulo. Emännän työtä tekevien työtulo määrätään 2 momentin mukaisesti niin, että se on enintään puolet koko sanotulla tavalla määrätystä työtulosta viljelmällä. Muu osa sanotusta työtulosta jaetaan, jollei erityistä syytä muuhun ole, tasan isännän työtä tekevien kesken.

Maatilatalouden työhön osallistuvan muun perheenjäsenen työtulona pidetään hänelle maksettavaa palkkaa, kuitenkin enintään, mitä 2 momentin mukaisesti isännälle on laskettava työtuloa.

Vakuutuksen alkaessa maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa maatalousyrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa ilköön kuitenkin muutettako takuuvasti.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo saadaan jakamalla vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti tarkistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

Eläketurvakeskus voi antaa eläkelaitokselle yleisiä ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

9 §.

Vanhuuseläke myönnetään eläkeiän saavuttaneelle maatalousyrittäjälle sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista.

Jos vanhuuseläke myönnetään muusta ajankohdasta kuin eläkeiän saavuttamista seuraavan kuukauden alusta, muutetaan eläkkeen määrää alkamisajasta riippuen vakuutusmatemaattisia periaatteita noudattaen siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

10 §.

Maatalousyrittäjä on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan soveltamalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamaa perusprosenttia siten, että vakuutusmaksu on 2/5 perusprosentin mukaan lasketusta vakuutusmaksusta maatalousyrittäjälle vahvistetun työtulon 5 000 markan määrään saakka sekä ylittävältä työtulon osalta perusprosentin mukainen. Perusprosentin ministeriö vahvistaa vuosittain samaksi kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua prosentteina palloista.

Jos kaksi tai useampia henkilöitä on vakuutettava samassa yrityksessä suoritettun työn perusteella, lasketaan työtulot yhteen 1 momenttia sovellettaessa, minkä jälkeen kunkin osuus saadaan jakamalla kokonaismaksu työtulojen suhteessa.

Maatalousyrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevien perheenjäsentensä 1 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksusta niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä, vastaa myös yltymä tähän toimintaan perustuvista osakkaitensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan.

11 §.

Maatalousyrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja maksuin järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi. Vakuutusmaksu tässä

tarkoitettua lisäedusta voidaan suorittaa myös kertamaksuna.

Sellaiselle maatalousyrittäjälle, jonka viljelmä on 1 §:n 2 momentissa tai työtulo sanotun pykälän 3 momentin 2 kohdassa edellytettyä pienempi, mutta joka muutoin täyttää tässä laissa säädetty edellytykset, voidaan sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin myöntää tämän lain mukainen vakuutus. Vakuutusta älköön kuitenkaan myönnettävä takautuvasti.

12 §.

Jos maatalousyrittäjä on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutuksen ottamisen, maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa hankkimansa selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella työtulon ja perii vakuutusmaksun, jota eläkelaitos voi laiminlyönnin ajalta korottaa enintään kaksinkertaiseksi.

Jos maatalousyrittäjä on laiminlyönyt vakuutusmaksun suorittamisen, on eläkelaitoksella oikeus periä sille suorituksen viivästymisen ajalta enintään 10 prosentin mukaan laskettu vuotuinen korko.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettun laiminlyönnin sattuessa älköön työtuloa vahvistettako älköönkää vakuutusmaksua perittäkö pitemmältä ajalta takautuvasti kuin kulumassa olevalta ja viideltä sitä välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta. Siltä osin kuin vakuuttamisvelvollisuus tai vakuutusmaksun suorittaminen on laiminlyöty sanottua aikaisemmalta ajalta, on oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen menetetty. Sama on laki, jos vakuutusmaksun suorittaminen on viivästynyt niin, ettei sitä edellä sanotun mukaisesti olisi voitu periä.

Eläkkeestä voidaan vähentää sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään eläkkeensaajan maksamatta jääneet vakuutusmaksut.

13 §.

Valtio suorittaa vuosittain maatalousyrittäjien eläkelaitokselle avustuksena puolet tähän lakiin perustuvista eläkkeistä ja muista etuuksista, joihin tällöin ei kuitenkaan lueta 6 §:n 2 momentin mukaisesti vähennettyä eläkettä eikä 11 §:n 1 momentin mukaisia etuuksia. Jos eläkelaitoksen saamat vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto sekä edellä sanottu avustus yhteensä eivät riitä tämän lain mukaisiin etuuksiin ja eläkelaitoksen muihin

kuluihin, maksaa valtio avustuksena myös puuttuvan määrän.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa valtion 1 momentin mukaisena avustuksena suoritettavaksi arvioitua määrää.

14 §.

Vahvistetut työtulot ja tässä laissa säädetty markkamäärät tarkistetaan maan yleisen palkkatason muutoksia vastaavasti siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

15 §.

Edellä 1 §:n 5 momentissa ja 4 §:ssä tarkoitettuihin eläketurvakeskuksen päätöksiin sekä 8 §:n 5 momentissa tarkoitettuihin eläkelaitoksen päätöksiin saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaisissa on säädetty.

16 §.

Tämän lain mukaista vakuutusta hoitaa maatalousyrittäjien eläkelaitos.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos on sosiaali- ja terveysministeriön valvonnan alainen ja sen ohjesääntö annetaan asetuksella. Eläkelaitoksen päättävä valtaa käyttävät valtuuskunta ja sen asettama hallitus, joissa puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ohella on kummaassakin kaksi valtiovarainministeriön ja yksi sosiaali- ja terveysministeriön nimeämä henkilö sekä tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden taloudellisia etuja valvovien edustavimpien järjestöjen edustus. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tulee olla eläkevakuutustoimintaan perehtynyt henkilö. Valtuuskunnan asettaa eläketurvakeskus, joka myös valitsee hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

17 §.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen varat on sijoitettava ensisijaisesti eläkelaitoksen toimintapiiriin kuuluvien alojen tuotannollisiin tai niitä edistäviin tarkoituksiin.

Sijoitukset on tehtävä silmällä pitäen varmuutta, reaaliarvon säilymistä, tuottoa ja eläkelaitoksen maksuvalmiutta. Sijoituksen vakuutena tulee olla vakuutusyhtiölain (450/52) 47 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa mainittuja tai niihin laatuun ja varmuuteen nähden rinnastettavia arvonpapereita tai sitoumuksia taikka sijoitusta arvoltaan vastaavaa

kiinteää omaisuutta tahi eläketurvakeskuksen antama sijoitusluottovakuutus.

18 §.

Työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitettuun eläkelautakuntaan sosiaali- ja terveysministeriö määrää 16 §:n 2 momentissa tarkoitettujen järjestöjen ehdotuksesta enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ainakin kaksi jäsentä.

Niiden asioiden käsittelyä varten, joihin tätä lakia on sovellettava, on vakuutusoiheudessa siitä annettussa laissa tarkoitettuina maallikkajäsenenä ainakin kaksi tämän lain mukaan vakuutettuja henkilöitä edustavaa jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä. Näistä on soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 21 b §:ssä on maallikkajäsenistä ja heidän määräämisestään säädetty.

19 §.

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 3 ja 4 momentissa, 4 §:n 6 momentissa, 8 ja 9 §:ssä, 11 §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 13 ja 14 §:ssä sekä 16—21 a §:ssä ja 22 §:ssä sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentissa on säädetty.

Työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentin säännöksiä sovellettaessa tämän lain mukainen eläke on rinnastettava työntekijäin eläkelain perusteella saatavaan eläkkeeseen ja tämän lain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava työtulo otettava huomioon sanottujen säännösten edellyttämää korkeinta eläkkeen perusteena olevaa palkkaa valittaessa. Maatalousyrittäjän tämän lain mukaisena eläkkeen perusteena olevana työtulona pidetään tällöin kuitenkin vähintään 6 000 markkaa vuodessa.

Työntekijäin eläkelain 17 ja 18 §:n säännöksiä sovellettaessa rinnastetaan maatalousyrittäjä sanotussa laissa tarkoitettuun työntekijään.

Veroviranomainen on velvollinen antamaan eläketurvakeskukselle sekä eläkelaitokselle tämän lain toimeenpanossa tarvittavat tiedot. Näistä tiedoista eläketurvakeskus ja eläkelaitos ovat velvolliset, mikäli kysymyksessä ei ole käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttava tieto, maksamaan kohtuullisen palkkion.

20 §.

Tätä lakia sovellettaessa pinta-ala laske-
taan hehtaarin kymmenesosan tarkkuudella.
Jos pyöristys on mahdollinen molempiin
suuntiin, suoritetaan se ylöspäin.

21 §.

Tarkeimmat säännökset tämän lain täytän-
töönpanosta ja soveltamisesta annetaan ase-
tuksella.

22 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1970.

Tämä laki ei koske, ellei jäljempänä toisin
säädetä, maatalousyrittäjää, joka on täyttä-
nyt 65 vuotta ennen lain voimaantuloa.

Oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen ei ole
sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka
on alkanut ennen lain voimaantuloa.

Vakuutus on otettava vuoden kuluessa lain
voimaantulosta, jos vakuuttamisvelvollisuus
on alkanut sanotun vuoden aikana. Jos oikeus
eläkkeen saamiseen alkaa tänä aikana ennen
vakuutuksen ottamista, eläke maksetaan niin
kuin vakuutus olisi ollut voimassa jo vakuut-
tamisvelvollisuuden alkaessa, mutta eläkkeestä
pidätetään, mitä vakuutusmaksuna olisi ollut
suoritettava.

Sen estämättä, mitä 6 §:n 1 momentissa
on säädetty, ennen 1 päivää tammikuuta
1927 syntyneen maatalousyrittäjän vanhuus-

ja työkyvyttömyyseläkkeen määrä on, jos
eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettava aika
lain voimaantulosta siihen saakka, kun-
nes maatalousyrittäjä täyttää 65 vuotta, 22
prosenttia eläkkeen perusteena olevasta työ-
tulosta. Jollei eläkkeeseen oikeuttavaksi
ole luettava koko edellä mainittua aikaa,
eläkkeen määrä on sama suhteellinen
osa sanotusta eläkkeestä kuin eläkkeeseen
oikeuttavien kuukausien luku on koko edel-
lä mainittuun aikaan sisältyvien täysien kuu-
kausien luvusta. Mitä tässä momentissa on
säädetty, koskee myös henkilöä, jolle on myön-
netty 11 §:n 2 momentissa tarkoitettu vapaa-
ehtoinen vakuutus.

Edellä 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu
vapaaehtoinen vakuutus voidaan myöntää
myös sellaiselle maatalousyrittäjälle, joka on
täyttänyt 65 vuotta jo ennen tämän lain voi-
maantuloa.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos voidaan pe-
rustaa jo ennen tämän lain voimaantuloa.
Eläketurvakeskuksen ja eläkelaitoksen on vii-
pymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin lain täy-
täntöönpanoa varten. Tästä ennen lain voi-
maantuloa eläkelaitokselle aiheutuneet kulut
korvataan valtion varoista.

Lain 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu val-
tion avustuksen ennakko suoritetaan kahdelta
ensimmäiseltä kalenterivuodelta kuukauden
kuluessa lain voimaantulosta.

Yrittäjien eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Suomessa asuva yrittäjä on vakuutettava vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta siten kuin tässä laissa säädetään.

Yrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhteessa taikka virka- tai muussa julkisoikeudellisessa toimisuhteessa.

Tämä laki ei kuitenkaan koske

1) yrittäjää, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta eikä toimintaa, joka ei ole yrittäjän täytettyä sanotun iän yhdenjaksoisesti jatkunut vähintään neljää kuukautta;

2) yrittäjää, jonka työtulo kuukautta kohden tämän lain alaisesta ansiotyöstä on arvioitava keskimäärin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa edellytettyä määrää pienemmäksi; eikä

3) ansiotyötä, jonka perusteella yrittäjällä on oikeus eläkkeeseen muun lain tai julkisen eläkesäännön mukaan.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko tätä lakia sovellettava määrättyyn henkilöön tai määrättyyn toimintaan, ratkaisee asian eläkelaitoksen tai asianomaisen hakemuksesta eläketurvakeskus.

2 §.

Yrittäjä on velvollinen ottamaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen tämän lain mukaista eläketurvaa varten työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta taikka sellaisesta vakuutusyhtiöstä tai avustuskassalain mukaisesta eläkekassasta, joka harjoittaa yksinomaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa.

3 §.

Jos yrittäjän eläketurva ja hänen omaistensa perhe-eläketurva on muulla tavoin siten järjestetty, että niitä on pidettävä riittävinä, eläketurvakeskus voi hakemuksesta vapauttaa hänet 2 §:ssä säädetystä vakuutusvelvollisuudesta.

Yrittäjän, joka on saanut 1 momentissa tarkoitetun vapautuksen, eläketurvakeskus voi myöhemmin hakemuksesta hyväksyä eläketurvan piiriin. Tällöin katsotaan hänen aloittaneen uudelleen yrittäjän toimintansa

hakemusta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveysministeriö.

4 §.

Eläke määrätään erikseen kultakin jaksolta, jonka yrittäjän toiminta on jatkunut vähintään neljä kuukautta. Jos hänellä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman jakson perusteella, lasketaan kutakin jaksoa vastaavat eläkkeet yhteen.

5 §.

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen sekä perhe-eläkkeen saamisen edellytykset ja suuruus määräytyvät, jollei tästä laista muuta seuraa, siten kuin työntekijäin eläkelain 5 a ja 7 b §:n säännöksiä. Perhe-eläkkeen suuruutta määrätessä ei oteta huomioon edunjättäjän eläkkeen määrän 8 §:n 2 momentin mukaista muutosta.

Yrittäjällä on oikeus saada vanhuuseläkettä siitä riippumatta, jatkaako hän 1 §:ssä tarkoitettua toimintaansa.

[Toimintaa sinä aikana, jolloin yrittäjällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen, ei oteta huomioon tätä lakia sovellettaessa, eikä myöskään toimintaa eläkeiän saavuttamisen jälkeen.

6 §.

Eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan aika, jonka yrittäjän toiminta tämän lain voimaan tultua on jatkunut ennen eläkeiän saavuttamista, noudattaen kuitenkin soveltuvien osin vastaavasti, mitä työntekijäin eläkelain 6 §:n 1 ja 3—5 momentissa on säädetty.

7 §.

Eläkkeen perusteena olevan työtulon määräämistä varten yrittäjälle vahvistetaan työ-

tuloksi se palkka, joka kohtuudella olisi maksettava, jos hänen tämän lain alaista työtään suorittamaan olisi palkattava vastaavan ammattitaidon omaava henkilö, tai se korvaus, jonka muutoin voidaan katsoa keskimäärin vastaavan sanottua työtä. Vuotuista työtuloa ei kuitenkaan vahvisteta 50 000 markkaa suuremmaksi.

Vakuutuksen alkaessa eläkelaitos vahvistaa yrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa älköön kuitenkaan muutetako takautuvasti.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo saadaan jakamalla vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti tarkistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

Eläketurvakeskus voi antaa eläkelaitoksille yleisiä ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

8 §.

Vanhuuseläke myönnetään eläkeiän saavuttaneelle yrittäjälle sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa eläkkeen hakemista.

Jos vanhuuseläke myönnetään muusta ajankohdasta kuin eläkeiän saavuttamista seuraavan kuukauden alusta, muutetaan eläkkeen määrää alkamisajasta riippuen vakuutusmatemaattisia periaatteita noudattaen siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

9 §.

Yrittäjä on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, joka lasketaan vahvistetusta työtulosta soveltamalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamaa maksuprosenttia. Maksuprosentin ministeriö vahvistaa vuosittain samaksi kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua prosentteina palkoista.

Yrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevien perheenjäsentensä 1 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksusta niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, vastaa myös se tähän toimintaan perustuvista osakkaitensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan.

10 §.

Tämän lain mukaisesta vakuutusmaksusta siirretään vakuutusmaksurahastoon se osa, jota ei tarvita kohtuullisiin hoitokuluihin. Vakuutusmaksurahastoon siirretään myös vastaavien sijoitusten tuotto. Rahastosta vähennetään eläkelaitoksen osuus tämän lain mukaisista eläkkeistä ja muista etuuksista.

Eläkelaitokset vastaavat tämän lain mukaisista eläkkeistä ja muista etuuksista 1 momentissa tarkoitettujen vakuutusmaksurahastojensa suhteessa. Jos vakuutusmaksurahasto ei tähän riitä, suorittaa valtio puuttuvan osan.

Tätä pykälää sovellettaessa ei oteta huomioon 11 §:n 1 momentin mukaista eläketurvaa. Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin eläkkeisiin luetaan kuitenkin 11 §:n 1 momentin mukaisiin eläkkeisiin työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti tulevat korotukset siltä osin kuin vastaavien sijoitusten tuotto ei niihin riitä.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettujen kohtuulliset hoitokulut sekä 1 ja 3 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto. Ministeriö antaa myös tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

11 §.

Yrittäjällä on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja maksuin järjestää itselleen ja omaisilleen eläketurva, joka on tämän lain edellyttämää eläketurvaa parempi.

Sellaiselle yrittäjälle, jonka työtulo on 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa edellytettyä pienempi, mutta joka muutoin täyttää tässä laissa säädetyt edellytykset, voidaan sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin myöntää tämän lain mukainen vakuutus. Vakuutusta älköön kuitenkaan myönnettäkö takautuvasti.

12 §.

Jos yrittäjä on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutuksen ottamisen eikä kehoituksen saatuaan korjaa laiminlyöntiään eläketurvakeskuksen määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen yrittäjän puolesta. Tällöin eläkelaitos vahvistaa hankitun selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella työtulon.

Eläketurvakeskus voi määrätä, että vakuutusmaksu on vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin ajalta korotettava, kuitenkin enintään kaksinkertaiseksi.

Jos yrittäjä on laiminlyönyt vakuutusmaksun suorittamisen, on eläkelaitoksella oikeus periä sille suorituksen viivästymisen ajalta enintään 10 prosentin mukaan laskettu vuotuinen korko.

Edellä 1 tai 3 momentissa tarkoitettua laiminlyönnin sattuessa alkoon työtuloa määrättäkö alköönkä vakuutusmaksua perittäkö pitemmältä ajalta takautvasti kuin kuluksissa olevalta ja viideltä sitä välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta. Siltä osin kuin vakuuttamisvelvollisuus tai vakuutusmaksun suorittaminen on laiminlyöty sanottua aikaisemmalta ajalta, on oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen menetetty. Sama on laki, jos vakuutusmaksun suorittaminen on viivästynyt niin, ettei sitä edellä sanotun mukaisesti olisi voitu periä.

Eläkkeestä voidaan vähentää sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään eläkkeensaajan maksamatta jääneet vakuutusmaksut.

13 §.

Vahvistetut työtulot ja 7 §:n 1 momentissa säädetty markkamäärä tarkistetaan maan yleisen palkkatason muutoksia vastaavasti siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

14 §.

Edellä 1 §:n 4 momentissa ja 3 §:ssä tarkoitettuihin eläketurvakeskuksen päätöksiin sekä 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin eläkelaitoksen päätöksiin saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaisissa on säädetty.

15 §.

Työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitettuun eläkelautakuntaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö määrää edustavimpien yrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ainakin kaksi jäsentä.

Niiden asioiden käsittelyä varten, joihin tätä lakia on sovellettava, on vakuutusoidessa siitä annettu laissa tarkoitettuina maallikkojäseninä ainakin kaksi yrittäjäjäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä. Näistä on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 21 b §:ssä on maallikkojäsenistä ja heidän määräämisestään säädetty.

16 §.

Eläketurvakeskuksessa on eri alojen edustavimpien yrittäjäjärjestöjen, eläketurvakeskuksen ja eläkelaitosten edustajista muodostettu neuvottelukunta, jonka tehtävänä on eläketurvakeskukselle tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja yrittäjien eläketurvaa ja sen kehittämistä koskeissa asioissa. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnasta annetaan asetuksella.

17 §.

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 4 §:n 6 momentissa, 8—10 §:ssä, 11 §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa, 13 ja 14 §:ssä sekä 16—21 a §:ssä ja 22 §:ssä on säädetty.

Työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 ja 5 momentin säännöksiä sovellettaessa tämän lain mukainen eläke on rinnastettava työntekijäin eläkelain perusteella saatavaan eläkkeeseen ja tämän lain mukaiseen eläkkeeseen oikeuttava työtulo otettava huomioon sanottujen säännösten edellyttämää korkeinta eläkkeen perusteena olevaa palkkaa valittaessa.

Työntekijäin eläkelain 17 ja 18 §:n säännöksiä sovellettaessa rinnastetaan yrittäjä sanotussa laissa tarkoitettuun työnantajaan.

Veroviranomainen on velvollinen antamaan eläketurvakeskukselle sekä eläkelaitokselle tämän lain toimeenpanossa tarvittavat tiedot. Näistä tiedoista eläketurvakeskus ja eläkelaitos ovat velvolliset, mikäli kysymyksessä ei ole käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttava tieto, maksamaan kohtuullisen palkkion.

18 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

19 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1970.

Tämä laki ei koske yrittäjää, joka on täyttänyt 65 vuotta ennen lain voimaantuloa.

Oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen ei ole sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen lain voimaantuloa.

Vakuutus on otettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta, jos vakuuttamisvelvollisuus

on alkanut sanotun vuoden aikana. Jos oikeus eläkkeen saamiseen alkaa tänä aikana ja jos eläkettä haetaan ennen kuin vakuutus on otettu, määrää eläketurvakeskus sen eläkelaitoksen, jolle hakemuksen ratkaisemineen ja eläkkeeseen liittyvät eläkelaitoksen muut tehtävät kuuluvat. Eläkelaitos pidättää eläkkeestä tällöin, mitä vakuutusmaksuna olisi ollut suoritettava.

Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentissa on säädetty, ennen 1 päivää tammikuuta 1927 syntyneen yrittäjän vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen määrä on, jos eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettava aika lain voimaantulosta siihen saakka, kunnes yrittäjä täyttää 65 vuotta, 22 prosenttia eläkkeen pe-

rusteena olevasta vuotuisesta työtulosta työtulon 20 000 markan määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 1/12 prosenttia jokaista täyttä eläkkeeseen oikeuttavaa kuukautta kohden. Sanottuun rajamäärään sovelletaan tämän lain 13 §:n säännöksiä. Jollei eläkkeeseen oikeuttavaksi ole luettava koko aikaa lain voimaantulosta 65 vuoden iän täyttämiseen, eläkkeen määrä on sama suhteellinen osa edellä tarkoitetusta määrästä kuin eläkkeeseen oikeuttavien kuukausien luku on koko mainittuun aikaan sisältyvien täysien kuukausien luvusta. Mitä tässä momentissa on säädetty, koskee myös henkilöä, jolle on myönnetty 11 §:n 2 momentissa tarkoitettu vapaaehtoinen vakuutus.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 1 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa (299/66), ja muutetaan 1 §:n 3 momentti, 6 §:n 5 momentti, 8 §:n 3 ja 4 momentti, 8 a §:n 2 momentti ja 14 §, näistä 1 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on 16 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (639/66), 6 §:n 5 momentti sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (707/65), 8 §:n 3 ja 4 momentti sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa ja 8 a §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (792/68), näin kuuluviksi:

1 §.

Mitä edellä ja muualla tässä laissa on säädetty työntekijästä ja työsuhteesta, koskee myös viranhaltijaa ja virkasuhdetta.

6 §.

Jos työntekijä 3 momentissa tarkoitettun työsuhteen päätyttyä on myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella saavuttanut oikeuden laissa säädettyyn tai julkisen eläkesäännön mukaiseen eläketurvaan siten, että hänen sen

mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä otetaan huomioon eläkkeeseen saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, 3 momentin säännöksiä ei sovelleta aikaisempaan työsuhteeseen. Työntekijän katsotaan tällöin saavuttaneen edellä tarkoitetun oikeuden lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläketurvaan sinä ajankohtana, jona hänen sanotun lain alaisissa työsuhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista noussut lain 7 §:n 1 momentissa edellytettyyn rajamäärään.

8 §.

Jos työntekijä on samanaikaisesti vähintään 6 kuukautta yhdenjaksoisesti kahdessa tai useammassa jäljempänä 4 momentin 1 tai 3—11 kohdassa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lasketaan yhteensovitusperustetta määrättäessä vastaavat eläkkeen perusteena olevat palkat ja työtulot yhteen. Jos työntekijä on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut aikaisemman eläketapahtuman johdosta peruseläkettä taikka 1 momentissa mainittua muuta eläkettä tai suoritusta ja on vähintään 3 vuoden ajan ollut samanaikaisesti jäljempänä 4 momentin 1 tai 3—11 kohdassa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä tähän työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan liittyvään eläkkeen perusteena olevaan palkkaan tai työtuloon 10/6 mainitun aikaisemman eläkkeen tai suorituksen määrästä.

Yhteensovituksessa huomioon otettavat peruseläkkeet ovat seuraavat työ- ja virkasuhteisiin sekä yrittäjätoimintaan perustuvat vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet:

- 1) tämän lain vähimmäisehtojen mukainen eläke;
- 2) lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain nojalla myönnetty eläke;
- 3) kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa säädetyn peruseläketurvan mukainen eläke;
- 4) valtion eläkelain mukainen eläke, laskettuna siten kuin saman lain 10 §:n 1 momentissa on säädetty;
- 5) Suomen Pankin eläkesäännön nojalla myönnetty eläke peruseläketurvan mukaisena;
- 6) postisäästöpankin eläkesäännön nojalla myönnetty eläke peruseläketurvan mukaisena;
- 7) kansaneläkelaitoksen eläkeohjesäännön tai eläkesäännön nojalla myönnetty eläke peruseläketurvan mukaisena;
- 8) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain nojalla myönnetty 4 kohdassa mainittua eläkettä vastaava eläke;

9) ortodoksisen kirkkokunnan eläkesäännön nojalla myönnetty eläke peruseläketurvan mukaisena;

10) maatalousyrittäjien eläkelain vähimmäisehtojen mukainen eläke; ja

11) yrittäjien eläkelain vähimmäisehtojen mukainen eläke.

8 a §.

Jos tämän lain tai lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain taikka yrittäjien eläkelain mukaisen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle myönnetään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu eläke, elinkorko tai jatkuva korvaus, toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen. Sama koskee 8 §:n 5 momentin mukaista yhteensovitusta, jos sanottujen lakien mukaisen perhe-eläkkeen saajalle myönnetään mainitun momentin ensimmäisessä lauseessa tarkoitettu eläke tai jatkuva korvaus. Niin ikään toimitetaan 8 §:n 5 momentin mukainen yhteensovitus uudelleen, kun edunsaajana oleva lapsi täyttää 16 vuotta tai kun muu edunsaaja kuin 16 vuotta täyttänyt lapsi lakkaa olemasta edunsaajana, jos eläkkeen määrä siten suurenee. Hakemuksesta toimitetaan 8 §:n 1 momentin mukainen yhteensovitus myös uudelleen, jos siihen vaikuttaneen muun eläkkeen, elinkoron tai jatkuvan korvauksen määrä on olennaisesti muuttunut.

14 §.

Edellä 12 §:n 1 momentin 3—5 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettujen kulujen selvittäjänä, 13 §:ssä säädetyn luottovakuutuksen antajana sekä muiden sellaisten tehtävien suorittajana, jotka sille on erikseen säädetty tai jotka edellyttävät eläkelaitosten yhteistoimintaa, toimii eläketurvakeskus, jonka asiana on myös hoitaa eläkelaitosten valvontaan liittyviä toimeenpanotehtäviä tämän lain osalta siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

Eläketurvakeskuksen päättäntävaltaa käyttävät edustajisto ja hallitus. Edustajiston asettaa sosiaali- ja terveysministeriö ja siihen tulee kuulua työnantaja-, työntekijä- ja yrittäjäjärjestöjen edustajia sekä henkilöitä, jotka ovat perehtyneet vakuutusyhtiö-, avustus-

kassa- ja eläkesäätiötoimintaan sekä vakuutuslainoppiin, vakuutuslääketieteeseen ja vakuutusmatematiikkaan. Hallituksen muodostavat sosiaali- ja terveysministeriön määräämät puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä 11 edustajiston valitsemaa muuta jäsentä, joille kullekin on nimettävä henkilökohtainen varamies. Jäsenistä ja heidän varamiehistään saavat edustajiston työnantajajärjestöjä edustavat jäsenet valita kolme, työntekijäjärjestöjä edustavat jäsenet samoin kolme ja yrittäjäjärjestöjä edustavat jäse-

net kaksi sekä kolme edustajiston kaikki jäsenet yhdessä. Hallituksen jäsenistä tulee yhden olla vakuutuslakimies, yhden vakuutuslääkäri ja yhden vakuutusmatematiikko. Eläketurvakeskuksen hallinnosta ja tehtävistä määrätään ohjesäännössä, joka annetaan asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1970.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 1 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti ja 7 §:n 3 momentti, näistä 1 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (691/68) ja 7 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (708/65), sekä lisätään lakiin uusi 1 a § ja 7 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §.

Tämä laki ei kuitenkaan koske:

- 1) toimihenkilöä;
- 2) pysyväksi ja ympäri vuoden kestäväksi tarkoitettussa työsuhteessa olevaa sellaista työntekijää, jolla työsuhteensa perusteella on oikeus työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuun, muuhun kuin tähän lakiin taikka asetukseen tai eläkesääntöön perustuvaan eläkkeeseen;
- 3) putki- tai sähköalan työntekijää, jos hän on muun yrityksen kuin rakennusliikkeen palveluksessa; eikä
- 4) työtä, jonka perusteella oikeus eläkkeeseen määräytyy maatalousyrittäjien eläkelain mukaan.

1 a §.

Milloin traktorin tai siihen verrattavan muun koneen omistaja tai haltija on tehnyt työsopimuksen määrätyn työn suorittamisesta sanottua konetta käyttäen tämän lain piiriin kuuluvalla työalalla, on lakia sellaisenaan sovellettava.

Sellainen henkilö, joka olematta työsopi-

mussuhteessa tekee rahana maksettavaa korvausta vastaan toiselle metsätyötä tai asetuksella säädettyä muuta työtä tämän lain piiriin kuuluvalla työalalla käyttäen traktoria tai sen voimalla toimivaa muuta konetta, on velvollinen kustantamaan itselleen ja tällaisessa työssä käyttämälleen apulaiselle, joka ei ole työsopimussuhteessa, tässä laissa säädetyn vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläketurvan.

Sen, joka työn teettäjänä tekee sopimuksen 2 momentissa tarkoitetusta työstä, tulee korvausta maksaessaan siitä pidättää ja eläkelaitokselle edelleen toimittaa tämän lain mukainen vakuutusmaksu. Mikäli työn teettäjä, johon muutoin sovelletaan, mitä työnantajasta tässä laissa tai sen nojalla on säädetty tai määrätty, tämän laiminlyö, on hän velvollinen itse suorittamaan vakuutusmaksun.

Asetuksella voidaan säätää tämän pykälän soveltamisesta myös sellaiseen työhön, jossa käytetään muuta moottorityökonetta kuin traktoria, mikäli työ on verrattavissa traktorilla suoritettavaan työhön.

Tätä pykälää sovellettaessa on työstä maksettavasta korvauksesta voimassa, mitä tässä

laissa on palkasta säädetty, kuitenkin niin, että asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, mikä osa korvauksesta lasketaan sen saajalle traktorin tai muun koneen käytöstä aiheutuneiden, kokonaiskorvauksesta vähennettävien kustannusten osuudeksi.

5 §.

Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen vuotuinen määrä on yksi prosentti työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti korjattujen ja työntekijän 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen ansaitsemien niiden palkkojen yhteismäärästä, joiden perusteella on suoritettu vakuutusmaksu tämän lain mukaan. Jos työntekijä on jonakin kalenterivuotena ansainnut tässä laissa tarkoitetuissa töissä vähemmän kuin 200 markkaa, ei sinä vuotena ansaittua palkkaa kuitenkaan oteta huomioon eläkkeeseen oikeuttavana. Myöskään ei oteta huomioon palkkaa, jonka työntekijä on ansainnut saadesaan tämän lain mukaista vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä. Jos työntekijä on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1919, korotetaan eläkettä kertomalla se luvulla, joka saadaan, kun työntekijäin eläkelain 5 a §:n 2 momentissa säädetty prosenttimäärä kerrotaan luvulla 12 jaetaan niiden kuukausien lukumäärällä, jotka sisältyvät aikaan heinäkuun alusta 1962 sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 65 vuotta. Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tar-

kempia määräyksiä edellä tarkoitettun korotuksen laskemisesta.

7 §.

Jos työntekijä on saavuttanut työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeuden muussa laissa säädettyyn tai julkisen eläkesäännön mukaiseen eläke-turvaan siten, että hänen sen mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettään määrättäessä otetaan huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, ei ennen sanotun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan alkamista ansaittua palkkaa oteta huomioon ratkaistaessa, onko ansio ylittänyt 1 momentissa mainitun rajamäärän.

Jos työntekijällä saman eläketapahtuman johdosta on myös maatalousyrittäjien eläkelain mukaan oikeus saada sellaista työkyvyttömyyseläkettä, jota määrättäessä otetaan huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, pidetään 1 momenttia sovellettaessa siinä mainittuna rajamääränä 200 markkaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1970.

Tätä lakia sovellettaessa pidetään merk-koina säädettyjä rajamääriä vuoden 1962 yleistä palkkatasoa vastaavina.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 6 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

6 §.

Myöskään ei sovelleta, mitä 5 §:n 2 momentissa on säädetty, jos edunsaaja työkyvyttömäksi tullessaan, työn tai virantoimituksen tämän lain mukaisessa palveluksessa päätyttyä tai ollessa keskeytyneenä, on virka-tai työsuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, johon liittyy muu kuin tämän lain mukainen eläketurva, ja hän tämän perusteella on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeen

saamiseen siten, että eläkeajaksi luetaan työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän saavuttamisen välinen aika tai sitä vastaava ansio. Edunsaajan katsotaan saavuttaneen edellä tarkoitettun oikeuden lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisen eläkkeen saamiseen sinä ajankoh-tana, jona hänen sanotun lain alaisissa työ-suhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä ole-van sairauden, vian tai vamman saamista

noussut saman lain 7 §:n 1 momentissa edellytettiin rajamäärään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1970.

Laki kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 30 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohta, sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä toukokuuta 1966 annetussa laissa (295/66), sekä lisätään momenttiin uudet 10 ja 11 kohdat seuraavasti:

30 §.

Vuosituloksi ei lueta:

8) sotilasvammalain mukaisia korvauksia sekä ylimääräisiä sotaeläkkeitä ja rintamamieseläkkeitä;

9) avioliitosta johtuvan elatusvelvollisuuden perusteella annettua elatusta, avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetussa laissa säädettyä elatusapua ja sukulaisuus- tai lankoussuhteen taikka sellaiseen suhteeseen verrattavan muun syyn takia vapaaehtoisesti annettua elatusta tai avustusta, mikäli sen määrä yhdessä 1 momentissa tarkoitettujen muiden tulojen kanssa ei sanoitavasti ylitä huoltoapulain mukaan omaiselle annettavan elatuksen määrää;

10) kiinteistön luovutuksen yhteydessä sovittoa eläkettä (syytinkiä) tai kiinteistön saajan luovuttajalle tai hänen puolisolleen ilman sopimusta antamaa elatusta, jos eläkettä tai elatusta saava saa maatalousyrittäjien eläkelain vähimmäisehtojen mukaista vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, siltä osin kuin sovittu eläke tai annettu elatus ei,

ilman 7 kohdassa tarkoitettua etuutta, yhdessä muiden 3 kohdassa tarkoitettujen eläkkeiden kanssa ylitä 40 prosenttia sanotun lain mukaisen eläkkeen perusteena olevasta työtulosta; eikä

11) edellä 10 kohdassa tarkoitettua eläkettä tai elatusta, jos sen saaja on syntynyt ennen vuotta 1905 tai jos hänellä ei maatalousyrittäjien eläkelain 22 §:n 3 momentin säännöksestä johtuen ole oikeutta sanotun lain mukaiseen eläkkeeseen, siltä osin kuin eläke tai elatus ei, ilman 7 kohdassa tarkoitettua etuutta, ylitä yksinäisellä henkilöllä 1390 markkaa ja puolisoilla 1780 markkaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1970.

Kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain (348/56) mukaista korotusta ja alennusta toimeenpantaessa pidetään 30 §:n 2 momentin 11 kohdassa säädettyjä markkamääriä virallisen elinkustannusindeksin pistelukua 116 vastavina.

Helsingissä 9 päivänä toukokuuta 1969.

Tasavallan Presidentti

Ministeri

SVL:n mukaisen päivärahan huomioon ottaminen, kun eläkkeen saajalle suoritetaan työeläkettä useasta eläkelaitoksesta
(palkkaindeksin muutokseen ei ole kiinnitetty huomiota)

Eläkkeen hakija X on kuulunut valtiokonttorin, Kunnallisen eläkelaitoksen ja TEL-eläkelaitos A:n piiriin. X on tullut työkyvyttömäksi 30.10.1967, ja em. eläkelaitokset ovat myöntäneet hänelle 1.11.1967 lukien seuraavat eläkkeet

Eläkelaitos	Päätöksen antamispäivä	Maksamisen alkamisaikajankohta	Eläke mk/kk	Takautuvasti myönnetty eläke mk
KunEL	7.3.1968	1.4.1968	80,00	400,00
VK	18.3.1968	16.4.1968	120,00	660,00
A	20.4.1968	16.5.1968	140,00	<u>910,00</u>
			Yhteensä	1.970,00

X on saanut SVL:n mukaista päivärahaa seuraavasti

Aika	mk/päivä	Yhteensä mk
8.11.1967 - 31.3.1968	10,00	1.190,00
1.4.1968 - 15.4.1968	6,36	69,96
16.4.1968 - 30.4.1968	2,31	30,03
1.5.1968 - 15.5.1968	1,67	<u>20,04</u>
	Yhteensä	1.310,03

Seuraavasta taulukosta ilmenee, miten eläkelaitokset jakavat takautuvasti myöntämänsä eläkkeet Kansaneläkelaitoksen ja X:n kesken. Sarakkeessa "Muut eläkkeet" on ilmoitettu se osuus toisten eläkelaitosten myöntämistä eläkkeistä, jonka eläkelaitos vähentää päivärahasta.

Eläkelaitos	Aika	Eläkelaitoksen myöntämä eläke mk	Muut eläkkeet mk	SVL:n mukainen päiväraha mk	KELA:lle suoritetaan mk	X:lle suoritetaan mk
KunEL	1. 11. 1967 - 7. 11. 1967	18, 67	-	-	-	18, 67
	8. 11. 1967 - 31. 3. 1968	381, 33	-	1. 190, 00	381, 33	-
VK	1. 11. 1967 - 7. 11. 1967	28, 00	-	-	-	28, 00
	8. 11. 1967 - 31. 3. 1968	572, 00	381, 33	1. 190, 00	572, 00	-
	1. 4. 1968 - 15. 4. 1968	60, 00	-	69, 96	60, 00	-
A	1. 11. 1967 - 7. 11. 1967	32, 67	-	-	-	32, 67
	8. 11. 1967 - 31. 3. 1968	667, 33	953, 33	1. 190, 00	236, 67	430, 66
	1. 4. 1968 - 15. 4. 1968	70, 00	60, 00	69, 96	9, 96	60, 04
	16. 4. 1968 - 15. 5. 1968	140, 00	-	50, 07	<u>50, 07</u>	<u>89, 93</u>
				Yhteensä	1. 310, 03	659, 97